

VICTOR SOROCHIN, *Aspectul regional cucutenian Drăgușeni-Jura* (Bibliotheca Memoriae Antiquitatis, XI), Editura „Constantin Matasă”, Piatra-Neamț, 2002, 402 p., 140 fig.

Zilele acestea, lumea științifică de pe ambele maluri ale Prutului comemorează un an de la prematura dispariție a celui ce a fost apreciatul cercetător basarabean Victor Sorochin. Destinul a făcut ca acest pasionat arheolog să nu fi avut satisfacția de a-și vedea opera editată, căreia i-a dedicat o bună parte din viață.

Lucrarea de față, apărută postum, sub egida Centrului Internațional de Cercetare a Culturii Cucuteni, în cadrul prestigioasei colecții *Bibliotheca Memoriae Antiquitatis*, reprezintă fără doar și poate o piatră de temelie, un jalon de referință în studierea temeinică a unei laturi din fabuloasa civilizație Cucuteni-Tripolie. Curajoasă prin conținut, dar mai ales prin tematica pe care o dezvoltă, această carte reprezintă o trainică realizare în ceea ce privește tratarea relativ nouă a problematicii aspectelor culturale desprinsă din marele areal cucutenian, un domeniu virgin, el însuși un adevărat tărâm al nisipurilor mișcătoare.

Meritorie în realizarea acestui volum este și contribuția reputaților cercetători Dan Monah și Gheorghe Dimitroaia, care, într-o perioadă de acute privațiuni pentru cultură și știință în general, ca cea pe care o parcurgem în prezent, s-au ocupat cu profesionalism și deplină competență de definitivarea pentru tipar și de editarea lucrării, făcând-o astfel cunoscută în lumea științifică.

Aceasta are ca antecedente o serie de studii și articole importante, precum *Locuințele așezărilor aspectului regional Drăgușeni-Jura* (în *Cucuteni aujour d'hui*, BMA, II, 1996) sau – mai recent – *Considerații referitoare la așezările fazei Cucuteni A-Tripolie B1 din Ucraina și Republica Moldova* (în *MemAntiq*, XXI, 1997), pentru a cita numai două dintre articolele importante, primite cu interes și admirație în cercurile științifice. Rod firesc al multor ani de cercetare asiduă și laborioasă, lucrarea *Aspectul regional cucutenian Drăgușeni-Jura* reprezintă o concretizare firească a disponibilităților profesionale ale autorului, o adevărată operă de sinteză.

Deși constituie în mare parte o muncă de pionierat în acest domeniu, lucrarea lui Victor Sorochin reușește să treacă peste dificilele obstacole inerente oricărui început, canalizându-se aici întreaga experiență a autorului în domeniu care, juxtapusă peste o vastă bibliografie română, dar mai ales rusă, duc inevitabil la un fructuos rezultat.

Pomind de la considerentele teoretice și motivaționale prezentate în *Introducere*, autorul – în primele două capitole ale lucrării, dedicate *Istoricului cercetărilor și istoriografiei* precum și *Cadrului fizico-geografic* de răspândire a acestui aspect – face o incursiune sumară pentru cititorul

mai mult sau mai puțin avizat în această lume fascinantă, dar și plină de necunoscut.

În al treilea capitol dedicat *așezărilor și locuințelor* se face o succintă trecere în revistă a celor mai importante situri arheologice aparținătoare variantei culturale ce face obiectul de studiu al acestei lucrări, și care, după părerea lui Victor Sorochin, înglobează circa 30 de astfel de localități. Prezentându-se pe larg unele așezări precum: *Dragușeni – Ostrov*, *Putinești III*, *Vasilievka*, *Cuconeștii Vechi*, *Druta I*, *Nezviszko* – autorul realizează comparativ un tablou de ansamblu jalonat pe diferitele criterii ca cel al *amplasamentului*, al *dimensiunilor* sau al *modalităților de organizare*.

În legătură cu problematica așezărilor, poate fi pusă și una dintre puținele neajunsuri ale lucrării și care constă în tratarea disproporționată a complexelor arheologice din spațiul ex-sovietic, acestea ocupând o mare parte din lucrare, în detrimentul celor din spațiul românesc, care există și sunt și acestea deosebit de importante. Această scăpare, deși omniprezentă pe parcursul întregului volum, este explicabilă și cu atât mai ușor de trecut cu vederea – dacă se ține cont de originea, formația și, mai ales, arealul de cercetare pe care a activat acest distins istoric.

Uneltele și armele fac și ele, după cum era și firesc, obiectul de studiu al unui capitol separat, dată fiind amploarea inventarului descoperit, format din piese de silex, silicolit, diverse roci, os, corn și cupru, toate acestea prezentate separat, dar și procentual, pentru fiecare stațiune în parte. Un loc privilegiat îl ocupă aici, dată fiind importanța lor foarte mare, piesele de silex, prezentându-se în cazul acestora – *tehnica de debitaj* respectiv *de retușare* precum și *tipologia uneltelor de silex*. Mai mult decât atât, Victor Sorochin consacră acestei probleme, spre sfârșitul lucrării, o amplă anexă formată din douăsprezece tabele în care este prezentată extrem de detaliat multitudinea pieselor descoperite.

Dintre cele șapte capitole ale lucrării, cel mai important și, în consecință, și cel mai voluminos este capitolul cinci, dedicat prezentării *ceramicii* – aceasta suscitând, după opinia autorului, un interes deosebit din partea cercetătorilor datorită originalității și complexității ei. Adevărat liant, ceramica reprezintă numitorul comun care leagă, dar și individualizează într-un mod definitoriu aspectul cultural Drăgușeni-Jura. În elaborarea capitolului, Victor Sorochin a pornit de la o riguroasă clasificare a complexelor ceramice bazată pe identificarea celor cinci mari categorii și anume: *grosieră*, *cu decor canelat*, *cu decor incizat*, *pictată* – și în fine – categoria ceramicii de tip *Cucuteni C*.

O parte a definițiilor decor ceramic incizat se poate regăsi și în capitolul dedicat, de această dată, *plasticii cucuteniene*. Evident este faptul că autorul nu a putut face rabat de la clasică împărțire a plasticii în cele două mari grupe: antropomorfă și zoomorfă. Prezentarea separată și bine documentată a acestora este fericit completată de un subcapitol intitulat, sugestiv *Diverse* în cadrul căruia sunt descrise o serie întreagă de obiecte de lut precum: conuri, pandantive, modele de mese, scaune etc. descoperite în diversele situri arheologice aparținătoare aspectului regional în cauză.

În fine, ultimul capitol, intitulat *Unele probleme ale aspectului regional Dragușeni-Jura*, tratează, după cum este sugerat și în titlu, o largă paletă problematică printre care se pot enumera: *tradițiile culturale*, *elemente de cronologie relativă și absolută*, *relațiile cu vecinii*, *indeletnicirile*, dar și *raporturile cu așezările din faza Cucuteni A-B*.

În încheierea acestui deosebit de valoros studiu, este plasat un succint, dar foarte concludent rezumat în limba franceză. Volumul, apărut în bune condiții grafice, cuprinde un material ilustrativ deosebit de bogat, constând în cea mai mare parte din desene, care permit recunoașterea exactă a tuturor detaliilor de formă și decor. Pentru fiecare obiect este dată și proveniența, ceea ce ajută la reconstituirea inventarului pe complexe.

Numărul impresionant al acestora, descoperite până în prezent prin cercetări sistematice, sondaje sau descoperiri întâmplătoare, fac necesară o interpretare reală, pertinentă, bazată pe un studiu profund al etapelor evolutive; fără de care conturarea oricărei variante locale nu ar fi posibilă; tocmai acesta a fost și marea dorință a regretatului autor al acestei cărți.

SORIN JULEA